

50.

Fischer, Otokar
136

DRAMATURGIČKÉ PROBLEMY

Fischer, Otokar

19 | kn | 32

Psychologické problémy německé literatury.

(Univerz. přednášky, 1910)

143 ll., 8°, (ll. 105, 106, 108, 109 chybí). = 119 le

I. 28. X. 1912 pátek.

Psychologické problémy německé literatury

Dop.

shlasuje na zímni běh přednášek o psychologických problémech německé literatury, byl jsem si vědom, že přechocuji kompetenci svého užitého vědního oboru, že formuluji své téma, v odporu proti dnešnímu nazírání na germanistiku jakožto na disciplínu v první řadě filologickou, byl jsem si však zlatě dobře vědom, že se pouštím do jakéhosi experimentování s sebou, s předmětem i materiálem svých otázek, ale též se svojimi posluchači - do experimentování, jemuž hrozí nebezpečí, že opudlí půdu přísné vědeckosti a přiblíží se buď vágnímu dohadování anebo metakému nazírání fetišistickému. Jakožto univerzální přednášky mívají pravdivě řícti, tradovati výsledky vědeckého badání a tedy především poučovat ex cathedra, přiznával jsem si, že moje stanovisko k klasickému tématu, totiž k literární psychologii, je prozradem takto širokého stadiu, o němž da' se učit o ustálených ^{psychologických} ~~tematických~~ ^{methodách} ~~tematických~~ ^{methodách} málo, snad o holovém systému a nesporujících poznatelech; panuje prozradem přílišná nejasnost o východisku i o mezech a tedy též o cestách onoho badání, které chce být jazykovědné a důvědné současně a aplikovati na písemnictví německé literatury psychologické, ba nutno loyálně doznati, že na mnoha kompetentních místech ^{cori} ~~cori~~ takového jako literární psychologie se pokládá buď za urážku anebo za nonsense:

probo by bylo předčasné' dleit ole předklonpiti se vřobocunym normam a uaziti
se do kolov' klasifikace vřit vřitviti novone polotiv, přij' existenci' právo by suad
bylo odvozování z abstraktních divodit' nijaké konkretu' logiky usole na za-
kladě detailních a uvěřijch pozorování' o jvoch literárních. Rozumí se mi křit'
samo sebou a přideu, že se samim pokoušeti pouze o to, podat' ustolik vybraných
kapitol z celku, jmy' poust' uide uem' zachycen a, choz' podrobnij' plánu byl pěstul
suad, jen o některých programatických, zvlášt' francouzských, a nijaké neřozozných
opisach narysované. Ba, omim-li poukázati na otrápané' předkaldle "docendo discimus",
zdičovzímij' zvlášt' jeho verbum finitum a prosbu, abyste o pravdu slova sumpu
"docentibus" soucástkem svých vykladit' přeti' s' uduku choř' ověrij' i to: chci se pří-
militi k několika - přiběžijm - formulacím problematidých vřech literárních psy-
chologických, přisuzuj' jim význam koničky heuristické, anebo, spřisovz' je shou-
něji říci, se, se uabz'ijících, vyřt' pouze hledajících pokusů'. Přis' se mi sufficientní
zě dčast, která' mímil, zřit' vřim samozpřist' křim z p'í rokem vřitviti. zřed udučiti, křit'
z nehodnotila komplikovanost z'ivota, vřivoje, dějijmch udalostí, literárních jevů,
dřičiti, odbyla zuspokujijící' otázkij na vřijoky - otáskij kuzlo t. z. "pravij' t'ho'
otlou, že je nedověřitelus' a zř neodhalitelus', čím více k sobě' lako' -; aplikujij na
vřit' ono uad'herné' slovo, zřij' p'ronel Lessing o bohu, že by dal přednost' vřit'
kou zř po pravdu poznání' před' skukicijm jeho definitivním pří'olast' vřit' m. Ani
tu, kdo stoj' na podiu, nemá' monopol na poznání', a jěšt'o nemá' m' ambicij' pedagoga,
byla by mi neuvěřitelus' myřt'ka, že některé' z' svých slov bude pojímáno doktrijně vřit'
č' autoritářivky. K těm z' vřit', z' p'í, kdo mímil' obdovati psychologické' problémy

PROBLEMY

19 kn/32

struktury

= 1294

z prapady v narovne ustlo v ruce

19 kn/32

Literatury

= 119 le

v starověké myšlence a v počátcích nového jazyka epirovského; dáleko více věří,
 že vědecké 'jazyky' novéjích autorů rovněž se neobjedá bez přesného ověření
 dáme' onoho aparátu, jazyk, epokující, germanistické byl poskytnut od filologů klas-
 sické. Tak zbladem' obáží, jako ty, jež mají přednáštem Gosthera Wethera a
 Jyžani a ted' též Wilhelma Meistera, totiž se zvalus' čistě kolom rozdělavší srovnávací
 odobylus' čtení v různých redakcích jednoho a tohož díla; tak důležitě vztahy jako
 román Friedricha Hölderlina k filosofii jeho doby, t. k uladěnu Hegelovi a Schellin-
 govi; anebo jako román uladěho Friedricha Hebbela k pozdějšímu Hegelovi a Schel-
 lingovi; nedají se věsti bez pozornosti k malému a nejmenšímu slovníku Wöhrerův a o-
 slouvním, jež jsou patrný jen dle filologické evičením; filosofické Fragments, v nichž
 nepřehlubi' románský mystik Novalis uložil summu svého přemýšlení; dají se jen
 na základě nepřesně vějířko zkoumaní a srovnávací očistiti od cizích příměsí. Tak
 mohl bych pokračovati a dovoditi nutnost filologické metody též pro jazyk modernější:
 spokojují se tím, že upozorňují na to: ani Friedrich Nietzsche, tento velký filolog a učenel'
 filologie, neznamená by, co znamená, když píše nebyla zachovala ona důvěřivost stáda
 hotovíde jeho Schopenhauera, která umožňuje dnes pomoci t. jv. vyšší kritiky ověřiti v jeho
 důstojní delu a viděti na vlastní oči, která se vyvíjí jeho umění; a naopak, když stěst-
 nější ulehoda anebo peclivější starost edicím byla správnější a přehlednější mohla předložiti
 zloomy jeho velkého posthumního díla, snad bychom mohli jasněji předvést o jeho
 "Wille zur Macht."

J je lidem podopřítelno, že zastaneví disciplíny pro slatčivě vědeckou práci tak
 nepostradatelné jako je filologie, shlížíjí odepaktem anebo s jistou obzorem na metody,
 která, jak se domnívají, ona'si do jejích tónu cisti subjektivního, hypotetického, relativ-
 ního-bazmaím doklady, že pravověrní filologové vylučují z vědecké práce vše, co z dáka

19/10/32

Structurem.

= 1194

se podobá dohadu i kamerton, tře i odbočující analýzi a nepřijímá ji, jako to musí
 sloužit i slova (Deweyam Wort) opovrhnutí nej výkladu gramatického, vltajím biogra-
 fickým a sakrosantní bibliografii - , čeho se obává nejvíce od psychologů, jest, že to
 i věda uhlodá posud a vydaná pntiř na mlst a nemlst základním axiomatickým,
 z nichž jš pracovník vyhláží. A vskutku: psychologé jako to přisuo věda, psycho-
 logie experimentální, ale šj soustavně perlovana' psychologé genetrka' a přisue',
 po objektivnosti a obecnosti bouři'ci psychologé deskriptivní, nemá' slavné tradice,
 šj by mohle zdárně soupeřiti s jazykovědou. Přis veliképe' systémy aristoteleovské
 slavné a scholastiky, přis bohaté popudy anglického empirismu a kontinentál-
 nio cartesianismu, přis umojstov' zajímané lašly, šj shromážděna byla v Německu
 od Leibnize po Kanta: vědecky basovana' psychologé, jest by nevydělzela od metafysic-
 kéch definicí pojmu duš, vybrž od pozorování ziskaneho introspekci' a bedlivými
 zářnamy o reakcích člověka i zvířete, soustavně a pokusno zkomunajici' psychologé
 z přis tepro dilem století devatenáctého. A jak oi odporují jednotliví soustavy této uhladé
 vědy, i v delších konsekvencích, i v nejvyšších svých definicích! Vždyť, konec konců,
 také přis dušni empirické metody, se svých posledních cílech jest tato věda odvořka'
 od zivotního, od metafysického přisvědčení něho přisvětl, od jeho viny, od jeho slavn-
 ořka spiritualistického či materialistického, či od jeho psychofysického parallelismu;
 a na druhé straně, jak jest tato věda determinována vědami jinými; z nichž, podle
 soustavy stupnic, resultuje! Základ vši psychologé, totiž nauka o psčitku a výmnu,
 spada' z pole do oboru pozorování sama sebe či bližního, tvoří však z druhé ^{poloviny} strany část
 vědy přisvětlé fyziologické, a odtud by bylo vlastně nutno bráti se na zpoř, jedním
 směrem k všeobecné biologii; druhým směrem k popisující vědám přisvětlé, po

E PROBLEMY

19/10/32

19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Psychologie

= 12910

19 Jan 32

Stratony

= 119 le

nejvyšší literární vědy, přeci historie také, je jediná věda, jež se nedí-
 mplifikovala od literárního skomádání, soudruží otam úterou slovesu
 úsvam, jeho podmiňují doborů i ražod, jež v ní je jednotlivé autory, že
 hledí také ušrodnicovně, ^{publikacích} a v ní je ušrodnicovně biografických. A, jež dále: nej-
 primárně, jež vyšetřování literárních hledisek předpokládá nevyhnutě i uš-
 rodnost, dvě: toho, kdo dílo vytvořil, a toho, kdo se jím zabývá: a jít tomu, jež
 dá se pro sociologický, ježto pak valná část literární vědy zabývá se oběma, i
 jako vprávně skupiny literární, jako na abe působily, jednotlivě i ušrodnicovně,
 jako vprávně, jednotlivě ^{ve společnosti} ~~ve společnosti~~ postředi, uš rodnost
 mít, velký podíl na literárních úvahách, jež podstatný úkaz, že v duševní
 době tak ušrodnicovně přizpůsobí této disciplině uš rodnost, vol. z kousků, silný proud
 do naší vědy, soudruží se hlediska i metody, sociologické. Se rozpuštěním
 a traganím v ní ušrodnicovně člověk uš rodnost, ježto v životě ušrodnicovně, i ušrodnicovně
 duševní konec konce pod stěnou rovní uš rodnost, jako vprávně vědy přírodní: tož
 bylo vědy a z nich především oddíl studující podmiňují život, tož biologie,
 než, uš rodnost, uš rodnost uš rodnost a uš rodnost se jež ve skutečnosti jakožto
 ona věda, které věda literární, jež podstatně. Jež při nejmenším dějiny, ježto
 jako věda uš rodnost uš rodnost uš rodnost, uš rodnost uš rodnost uš rodnost
 vati: což, ježto ježto uš rodnost uš rodnost uš rodnost, uš rodnost uš rodnost
 uš rodnost uš rodnost, uš rodnost uš rodnost a uš rodnost - a kam jinam by uš rodnost
 opředstavách, uš rodnost, uš rodnost uš rodnost uš rodnost, ježto uš rodnost
 uš rodnost uš rodnost uš rodnost uš rodnost uš rodnost uš rodnost uš rodnost.

Co je tedy základem vědeckého chápání literatury? filologie či historie či psycholo-
 gie? Anebo, abych bylo své úvahy nazbavit, jejíž konze subjektivní platnosti:

19/10/32

literatury.

1394

dala, formuly v'at' svoje stanovisko a opolu odlehlu...
 co poraduji, plati se, na tom, da v'edoby zabys' se si' s'oum'istru? aby byl
 v'oprot' v'ide' toho ci' toho? Ten z' vas, kdo podle nazvu me' v'edobu, ty
 ocitka' v'aji, ze' dalu' povni' ceum psychologii z'p'isovani' asi z'klamali'. Nepo-
 kla'dali' ani' psychologii ani' filologii ^{z'p'isovani'} za' base' literarni' v'edy; ale myslim, ze'
 i' prv' i' druha' v'eda' je' stejnou' metodu' nazykne' tabu'. Postavte' si' u'ne' pred'
 dilemma' nebo' trilemma, vyhne' se' u'ne' a' tridim, ze' v'edoby' pracovni' o' litera-
 ture' ma' v' sobe' spajovate' pri' nejmen'um tri' ony' metody' spajovate': jazyko-
 v'ednou, de'pravou a' d'ust'ednou, a' ze' ani' potom' u'ne' n'alezite' vy'z'p'isku
 k' ch'ap'ani' slovesni'ho' umeni', pokud' si' u'ne'vedou, ze' be'zi' o' umeni'; pokud'
 u'ne' v'am' do'p'is' v'et'by' vy'p'ni' pred'lozavami' a' vy'p'ni' z'ivotem' citovym' uspi-
 s'oben' tak, by' mel' p'itny' v'z'lah' k' d'eni' um'et'ck'emu: tak' jako' historie' je' v' p'itku
 v'nyple' umeni'm, tak' literarni' v'eda' se' neobe'je' bez' p'it'ho' i'nduktivni'ho' ch'ap-
 ani', bez' j'ak'ok'v' ad'kv'itni'ho' p'ome'u' k' um'et'ck'emu' tvorivost'i, bez' citov'eho
 u'ne'ad'itel'neho' p'ok'u, jenny' nelze' se' u'nc'iti' a' jeho' studiu' nelze
 k'ap'iti; ze' je' v' os'ed'ne' nej'cil'ne'ji' bod' vsi' literarni' i' um'et'ck' ^{historie'} historie' pro-
 to' ze' se' otev'ra' p'istup' k' pseudov'ed'ck'emu' p'act'ualni' v'ed'um' d'ikt'ant'um,
 j'urnal'ist'um, k'or'p'or'at'iv'um, kteri' se' dom'ny' d'aji, ze' maji' p'itny' v'z'lah' k' umeni',
 kdyz' nepelny' moderni' hecla' z' t'it'ni'ky' p'ez'ata' a' oh'ave'ji' se' pojmy' est'et'ck'ho' a'
 z'oh'ave'ji' psycholog'ic'nosti' a' p'ite' j'ud'ou' psycholog'ic'nosti, z'ela' v'op'ov'ni' v'et'by' v'
 bez' p'ri'pravy' historie' a' bez' k'az'ne' filologie, literarni' psycholog'ie se' d'ick'edi-
 tuje' v' o'ci'ch' v'az'ny'ch' pozorovate'li'. Nepokla'd'ate' tedy' psycholog'ickou' u'at'hotu
 za' samoz'pasitel'nou' a' neodluc'ite'ji' j' od' os'ad'ni'ch' p'om'icek' k' ch'ap'ani' literarni'ho'

dala, formuluj vskaz rove klauzurova a spolu odlykka svou odpráblit
 přetování geometricky tak, že doved pravidelně převažala filologie 13
 a historie na úkor třetího vytyčného díkolu, psychologického. Jestliže musíme
 a tedy ležtiti psychologické problémy, německé literatury, nemáme-li tu
 ochabnu ignorovat nebo podceňovat, vybor s přelom d'implenou jednotransosti
 klauzurova do popředí ovny strážky, je - Dnes vzdávaj' namuže nepovstanecky.

Pokusem na komplikovanost podstaty literárního textu i její metody spolejit
 se pro lektora a od nebudu ve s' držovatě delšími úvahami vědeckými s po-
 měm psychologické ležtiti vědání, úvahami to, jež na své historie vědy a vědu
 posadk' vařivým sporim mezi klauzurova a její odpráblit a unlatit un-
 laudi's opakuji se též v theorii esthetky, v dějinách klauzurova, ve fundamen-
 talních otázkách sociologických a přirozeně též vnikají do discipliny naší.
 Zda se mi zdá, že bychom akcentovali v metodě literární psychologické široko
 literární: z literatury měníme vycházeti, na konkrétní přede daných fakti-
 ch, podle určitého autora a pro určitého autora formulovati problémy,
 k jejich řešení dci na pomoc bráti poznadky psychologické: ne naopak.
 Cílem přitom žive souvislost literatury s ostatním děním, předobavuje mi
 veličinou naplněnou přitom vracím a živobitím oběhem, nejčyech si ~~svět~~
 vnucoval na Prokustovo lože ^{discipliny} discipliny. Mědci konstruovati nepřel'
 mřížkování psychologické schéma, které, přechodem přes živý útvar slo-
 vesný, uděvalo by hodnotu, jeho a konstatovaly, že se žádná shoduje
 s určitou psychologickou pozicí a přiručkou. Nechtě se literárnímu

literatury

= 139le

poznat nazýváme učením v psychologických laboratorních ústředí od bárušské sa-
 ramu motivace: oni sami se učí a učí se. K tomu bezprostřední nepřímý vztah, mají
 a sice učí se učiti na úrovni slohu, mají učí se odhaliti u nás učiti, kde, jaký problém
 samé a ústředí v jejich práci, a teprve, když jsou schopni v svůj smysl pro
 svou psychologickou záhadu pozorování, srovnávání, bedlivou bedlivou nepřímou
 svou rozhořčení, psaní. Něco se pokusiti, zda poznatly vstane při zkoumání
 uat jednotlivého a jednotlivého případu dají se rozšířiti anebo generalisovati,
 jest-li-li možno je modifikovati dle různých bárušských individualit.
 kteréžto by by cíl a učitelův svou způsob zkoumání: který by se přitom
 učitelův ^{učitelův} psychologické a jednotlivé její kapitoly třeba exemplifikovati
 na všech literárních, který by třeba studoval a) druhý představa, b) oba -
 život, c) představa o čase, d) přítomnost, e) hloubku času atd. ^{a teprve} učením
 od bárušky A. Do bárušky B. učitel, když se třeba, jednalo o to, aplikovati
 psychologickou metodu na moderní bárušské české, dal bych v různých dojem
 a nápady při jejich aplikaci teprve diskutovati jednotlivé problémy, dal bych se bez
 ohledu na systematickosti od Právní učiti k záhadě poznání smyslového a
 myšleného, od Machova k analýze představy o čase, od Piaget k problémům ero-
 tickým, od dyka k rozboru ironie.

Ale třeba je učením očekávati od učitelů výkladů více než učením vybraných,
 s uat docti učením svých kapitol, přeci učením v svou povinnost,
 učí učením přiti něco se svých obecných představy. Když učím jako zastane
 přiti učitelů od bárušské slova, ab učím se poznatelnosti za učí, učením dají

19/10/32

1392

19/01/32

struktury

= 119le

po hore covi, naprosto definitivního a posledního slovo, jmuž se bohužel 15
 ran myšlenka otáčila ve vidělné roucho, reprezentuje mi jedno stadium dlou-
 a škého duševního procesu, stadium, často ušlechtlé, na kterém lok myšlenek
 sama cítí zblud. Kterýto filologové výslovně ^{se} resignují v příznačném, je nelyf a
 u nemí dovoleno jíti dále naspět než k problému zachycení myšlenek na papíru, mi-
 trovím, že v některých případech lze se více jen odvažiti hloub a pokusiti se
 2 na myslit v básnicka a rekonstruovati jeho myšlenkové dílo, byť i slovně
 4 výraz pro tomu měl být obětován. Ne, jak tohoto dílo přebírá, ne výše okusit,
 6 upří, jak vzniklo, klíčilo dílo v myslí umělcově, to má' Stejně u mění
 8 srazit se zodpověditi literární psychologji, jejíž klávesám ~~střed~~ ^{střední} ~~střed~~ ^{střed}
 10 že zdaleka malice, to by seji nejvýznamnější; přivezme od filologie povstane
 12 a proslavenou Andacht umu Unbedeutenden. Co se zda' vadaím, samozřejmě
 14 býva' často základní jw. Více každodenním životu provádí vada' promítané
 16 přehodnocení; zcela samozřejmě veji podobně ustráditi, ovířiti; pohyby reflexivní
 18 se zdalekaji na odvěké tradici a na došlénosti; to, čim říjeme a dýcháme, je ho-
 20 zité' ověřiti v míasny stěrych kultur. Analýza nejprosti, ih jwí ^{stěry} ~~stěry~~
 22 tak jako v krajinná' stěry nejnovou romantické' pustiny a giganty de' sesy upří
 24 i zcela vidni' krajinná' vnu hlubokou krásu a jako, že slov Raphaela přiv-
 26 ty to nejradnější jwí lá' kaj, oko vědeckého badatele upří, tak k tomu zlářiti v so-
 28 zrovnání' života a jeho nejstěrych'ho popery, umění. K hrubému a laickému
 30 myslu mlhiv' jenom brouna bítka chovatost a abnormita: klidny, surd

čím došla jehla a šití a vlny omí, a rovněž i křídlem umění...

E PROBLEMY

19/10/32

literatury.

podnětů počinu je skutečná existence, jeho místo čas, nemohaditelné jedinečnosti do sebe,
 co místo nepřijetí nemu prostě je bytí, jednou a jednou jednou Typus Shakespeare
 nejen jako typ, nýbrž jako ^{průběh} ke každému jedinečnému jevu něco, co se nedá zastatillověti,
 protože a není papír ani výlova, protože to vnitřně - vzhledem ke každému dílu kacíři.
 vaneho slova - zřetěva' pod vědomým. I možbyva' něme užte dlouha' obléta, po uť, se
 berance, uvažne akopon' udeři, ne sice ze nežaly' kottorii' dany' pro rekonstruování a, jak se
 říká, do podobných křivě vykopujem, ale se více zachytilme něco z podmiňu jako vypravice
 a jeho vřtu.

Ipom dva vaky negationu' a pozitivněy kolomiku' za nepřekříží' základ, za nej, poslední, čí, čí
 bašnělový duse nepalloidim fakt, je je bašnělem. Mězi počinu a nepotou nevidim nepřekleu-
 telu' propasti. V na' vřtu, jak tu, jme skromnějším, v každém zva', je vřtita dce paty, a jest
 je kvantitativní, ne kvalitativní rozdíl mezi umělem a neumělem. Fakt, že vřtu baš-
 něly zřetěny' čí vřtiti' tvoří bašně, je až druhovády', nebo si zale dobře představit, že vřtita
 anebo slabost vřtu anebo jme' probu' nedostatkly zavim', je po celý vřtí' jivot nepřijde k vřtiti-
 uání' a akopon' k fruktifikaci vřtu uadim', nemyadim, jak se zhusť, zolařt v vřtiti'
 uimadim' ethetice dje, zval' rluho, specifického (základu ot dokonce) organu poetického by
 jjeť spít si představit, je uměle po dlouhou dobu vřtu tvořim' nemyadim' si vřtí'
 vřtu nejvřtiti', je se jedrohuje více kategorického přikazu, jme' uměle, je tvořit, je vřtí'
 tvořit se ofeť, je nepřije ^{vřtiti} plusko vřtiti, jeho nepřijeti'ne schopnostem, vřtíť vřtiti' vřtí' uet'
 vřtiti' a vřtí' vřtiti' - lly pochopoval obom, je-li vřtiti' a vřtiti' byt' nemyadim' umělem
 slova. A napak: bašněk uem' pouze bašnělem, nelbdt k vřtiti, je jest občanem a křtiti'

= 119le

rytmus určitého náhledu, organizační komplex, přelomovým obětem a určitých společenství, ušlech-
 kromu, že u každé oběti, jako doby a rozumu, prvky jako prostředky vlivů; jako žít
 před poznáním z věcí ne-uměleckého v pravém slova smyslu, bytí praktický provoz ověřil
 jednání umění - poznání - rozumně vyřazené ohlédnutí estetického umění! Kdo je komplexní,
 etne vztahující, jest jako rozjem a talent. Někdy klám a klam problému, který od dob
 Lessingova Laskovité až po nejnovější, doba oběti estetické, tento slavnost uvo-
 mez, jednotlivé uměními: problem ten nebyl do normativní estetický, po případě do
 praktický prvky a oběti, učená vřak uče v sobě iho v oběti, po podstatě uměleckého
 nadání! Nebot až je to není dovedeno užití prostředky pochopitelných ze soustředěných
 domén, je nepřijatelným faktem, že bašnicki užití více nehorotí nežli pouhopouhy
 vřez bašnický, je jejich malířské oko, jejich muzikální sluch komplexnější, jejich
 poslání bašnické. Goethe - ten univerzální Goethe, na užití se exemplifikují vřezky
 metody literární - Keller, Hofmann, abych psal v Německu, byli bašnický a malíři,
 Hofmann a Wagner byli bašnický a hudebníky, a nižšíme jti ze moze umění na polro-
 umění moze umění a vřez, Scheller byl bašnickem a filosofem a historikem, Uhland byl
 bašnickem a literárním historikem, Chamisso byl bašnickem a přírodopiscem atd.
 jest moze, jest například, aby jti, jeho nadání není vřezpale, jednou vřeznost,
 jest po případě bytí, pekleu svých talentů, oběti se v jednom, třeba klavíru, artoři
 vřeznost by oběti slopek vřeznost? a nebude hrdý užití vřeznost 40-
 slavnosti talov, jeho komplexní nadání, vřeznost užití předpokládá vřeznost

E PRERUBENY
 19 / kn / 32
 literatury.

= 119 le

Ještě došla zpráva v čláku a v úvodu o ní, a rovněž i před umem do toho!

abychom se stali o to, patřící popis do poesie a pokud o ní více vyslovíme, život
 vskakati do epiky básnické tvorby? Chceme, jak jsem psal, napsat, omluvit
 podrobo, a tím se dostáváme k ^{dalšímu} ~~dalšímu~~ polemickému pokusu to ne' metody (Na-
 muno) je básnickým přímým, jakési latentní mysl, konstatuje se, že její pod-
 lání, známé jako 'v jakémis' verbálními nádejší (verbálními ovšem myšleno to
 beze vši přímky). Ale také se básnickou nemohu přijati za prais, za základ všeho
 ostatního; nechtě ani k tomu, že v našich dnech lidka' se jest podrobována první-
 káot kritice ukazuje, jak otřelými šablony vlastní mluvnice a pokud naše
 myšlenky jsou podmiňovány slovan, že' myšlené, nechtě k tomu, že ^{byť} ~~je~~ ^{je} ~~je~~
 na základě jiného porovnání, že příslušný divný kládemý na básnickou mluvu
 je vlastně s to zjednodušiti představu o umělecké tvorbě: nedovede si představiti
 abstraktní nějakou mluvu všeobecnou, myšl, tu konkrétní, jazyk český či německý
 či francouzský; ale okolnost, jakou mluvou pojednává básník to, co považuje za své, je
 zase až druhoráda, ne-li dokonce náhodná, je to znaky biografický a základní sou-
 část jeho životní, pro psychologu však dojíška ne integrální: představte si, že by
 malý Wolfgang byl v 1751 od francouzského dějepisce Thorance z Frankfurtu
 vzat sebou do Paříže; že by se mu bylo dostalo francouzského vzdělání: myšl, že
 zlovst obdivný skem Goetheovým, umělec jeho bohatého nádeší, myšl, že toho
 "předimního" nazívali nebyl by se stal poetou, třeba že v mluvě a v zemi Voltairově

E PROBLEM
 19/cn/32
 literatury.

1794

PROBLEMY

19 kn/32

Ještě dále jít do toho a v úvodu říci, a rovněž říci, že...

...to v úvodu a první kapitole? Vše konstrukce a hypotézy, které byly, když už byly,
 zejména byl býval zaražen ve svém přirozeném vývoji, když se uplatnil stejnou měrou
 na jiném poli, v době neuvolnění prof. z Napoleona byl by býval velký bašník, než
 u něj. Když je u nás "fašlák", nepřítel, a tudíž zodpovědný, ale třeba je
 znamenitý kritik historické metody zejména za volání "blahodárné" věci
 namísto spekulací, které si zahrávají představením, aby se bylo stále, když někdo
 bývalo to a to "přes nepřítel" hypoteticky takovou konstrukcí potěšitel
 významu, abyste ne přibíráte přirode. vst. upozornění, že u nás taková
 věta jako, aby se bylo stále z bašnicka, když byl ^{met} ~~znamenit~~ jinou matematickou věc
 je mnohem víc v dosahu možnosti či skutečnosti: volat sám, že se bezpochybně
 objeví i kultura, i národové nebo více jich: v Etienne mezi Němci a francii,
 ve čtyřech mezi Romány a Germány, v neposlední řadě u nás: Slovany a
 Germány je časté věci někdy a v nejvíce okolost, ~~že~~ kterou věc, jest vylovaš
 budoucí post, Chamiro byl francouz německý přítel, Konrad Ferdinand Meyer
 byl vylovaš německý, u nás u. pr. R. H. Meißner předtím nežli bašník český, po
 německu - ba od lechtého je německý, jeho bašnická dávková přednost - a kudy není asi
 správná domněnka, že bašnick je poukázání Kuratův jazyka: vše je jenom ta,
 že je býva' dnes přece jen poměrnou řídkostí, že jedině je dávková se působit
 Dvěma kulturám zela stejnorodé, výjimky takové však jsou: Polák Przybylski

19/01/32

struktury

= 1194

jsem došla jakoby v oboru a v ústí, ani, a ranní...
 řiti, uvažuje před sebou básnickou skvělost, užití produkt, jenž prošel již jak
 prými užití, což je myšlenka jeho ústřední ~~myšlenka~~ ^{myšlenka} skvělosti této -
 užití podstatně musí mít oporu v dolela užití ústřední biografických (tak
 vlna uspořád. je básník ⁶ ~~traceno~~ má je byl obvyč nebo je ~~skvělost~~ ^{skvělost} užití zlatého
 užití (užití), je to se odvíjí, line na základě pouze podstatného materiálu & vyjádření
 základních užití podstatně, pak je to přípustno snad nakonec jako zlatě - jako
 dolela: například bezpečnost, byla psychologickým vyjádření užití odvíjena. Psychologický-
 logický užití komplikují se tím, je uvažuje autor užití svůj originální postich,
 užití je již zprůběhem svého života a porouchání podstatě tradice: zde užití uspořádání
 dokladů jeho, jak užití je proliční činnosti jeho tělesu a t. j. užití, je jednodušší
 je proste neodlučitelne. Jsem užití tvzení, že n. p. vidění má svou historii a nebo
 je třeba od toho či onoho užití lidstva bylo poukázáno k tomu či onomu myšlenku
 je: a bytí je v užití formulaních zdala byt paradoxy, užití je zlatě
 skvělosti příležitosti kontrolovati taková tvzení. Uvažování takové případy je
 n. p. se žiti od blížně ke blížně interpretace placích žití užití užití
 klasu lidstva (užití bytí kukačce volat máie kuku, když se se byli doviděti,
 je tak volá, a v jiné žití užití žiti voláie žití), neboť je žiti užití o užití
 předtím užití zbytně užití ^{užití} ~~užití~~ ^{užití} ~~užití~~ tradice. Na pozorování užití se sobě takové
 olivně užití užití užití činnosti předtím: tak jsem slyšel žiti o lidství
 gramatické o dušaphie hypotéze Grimmova, že interjektive jako jst nebo ště
 jsou onomatopoeické užití (imitace užití kukačce, neboť žiti se ^{ani} ~~užití~~ užití,
 je pro jakoby užití užití: od lidstva se jsem obz se doviděti o tom užití, užití

19/10/32

Ještě došla zpráva v článku a v úvodu o ní, a rovněž bych rád mluvil o ní!

možnost zdomácnění; vlivem vnějších i tvůrčí literární, ale také svou podstatou musí být básnickou sdělnou a od určitého důvodu jeho imaginace, jakožto od prvku psychologického katexochu. Sem patří jeho schopnost (ne, schopnost není právě slovo, vyžaduje aktivnost), přičemž jeho dar sdružování předtvořeno nového tvorby v albu není vlastně magus v originálním smyslu; novost, zvláštnost, zajímavost, básnických obzvlášť byva' však podmiňuje pohotovost a bohatství jeho asociací. Požadavky, jež se objeví v partikulách i u prvku výtvarného, a jež výtvarný i novým prostředkům, k novým účelům uměleckého cíle i u umělecké techniky, ony nouvelles sensations, je uviděl volal Flaubert, nemají se na umělcích něco vskutku neobyčejného a zbrusu nového, užití předvzpříchlých, osvícením dovede za nerozumné, pokladem detailů; složité kompozice románů, fabule dramatu, přebásnění historických událostí, ale to je originální epiteton - ^{pro} věch těchto básnických činností a výtvořích boživa' o nadání kombinací, i jsou zčásti v proudu racionalistických theorií, které invenci vyčleňují z dovednosti kombinací: přibližují ovšem, že ani ta kombinace není neprosto uvoditelná a zacepitelná, a že vedle těchto racionálních prvků obsahuje básnická fantazie spoutaná ekumenickými citovými a je vlastně tvůrčí akt byva' závažný (neříká se vždy) božičný a mimovolný, že tak jako Lichtenberg říkal „es dichtet im mir“, ne „es dichtet“, tak o uměleckých básnických plátech „es dichtet im mir“ anab. „es dichtet aus mir heraus“, „es dichtet über mich hinweg“. Je více než jedna obdoba, která spojuje básnickou tvorivost v činnosti snovou a je daleko více než jedna analogie, která je společná

literatury

= 119 le

činnost umělecká a chorobopisná slouží především, jako kalucevace nebo
t.j. poselství ukřivčenou myšlenkou. 31

Studium ruzgrobke vubancu; studium piddlavov' činnosti; studium povstou
mezi piddlavou a slovu; studium obrazivosti; studium vnu; studium vylaku
mezi povsi a psychopathi - to jsou tedy k tomu roudu sloly, atd. ^{zvláště} ~~průběhu~~ ^{průběhu}
studium o prototypch značch uměta o jeho prylu. Ale, va to teprve proutovni
sloly literární psychologie, sloly v'itunijci' si genese, p'dstovného autora a m'itného
d'la. Lze však problem obrátit a jednotlivou zahadu, p' studijeme ve zvláde
daucho materialu vzoknouti na material obseky'ci, lze slovnati psychologicki'
metody v' ktorých uměleckých d'lech a sledovati jak kompleťované psychologicki'
problemu jako - problem dvojiska a literatury; - pojem tragickosti; - humor;
- ironie; tragicki' ironie; romanticki' ironie; orudova' tragika, psychologicki' romul,
v' vojov' romul atd. atd. - Přesnější programaticki' by to m'glo byt; a p'itě
už vhodně p'itě a doplaneme před in medical res, p'ob'it' ^{uměta} a ~~toon~~ po-
stinnost informovati va's o u'itrych směřech a diskusích, v' nichž se
problem a celá metoda literární psychologie dostávaly ke slovu. Právem:
některé směry a diskusse, protože nada'vám, jen u'itobit' těch, jej se mi u'itij'
nejvýznamnější, a protože velmi ruzdu mi umělo u'itě d'lejšího u'itě.
Není dosud ani p'itručky ani časopisů, dle nichž by bylo lze slovnati v'itroka
v'itě literární psychologie, je umělo se o'it' p'itě ke komickému v'itru' obzru
rye literární d'la na druhé ruzé psychologicki', mezi nimiž je pravděpodobně

attribution

= 1194e

dem došla jasná v číslu a v úvodu o ní, a rovněž když jsem umou defilují, radím us 73
Zde se mi... to vědka co prováděl... "i... radím se bude". Tato věta...
70

19 kn/32

V. Pátek 25. XI. 1910.

5766

okolo Rekapituluj hlavní výsledky našeho datistického rozboru. Od počátku do konce,
patř, to jest od Marthe und ihre Uhr po Schimmelpfeister byla technika Stormových
učin, novel diktována reminiscencemi; které určovaly 45 řádk jeho knihy. Laška
patř, k rodině a k jejímu souviselá s láskou k minulosti, stepuj' původ měly jeho
let, a práce kronikařské. Vrcholného bodu dospěl ve třetí tricolor pokračování demo-
jme uické vzpomínky, psychickou svou nutnost vzpomínkovou odhalil nejjasněji
jvon v povídce Ein Doppelgänger, inspiraci jmenoval vzpomínku v kapitolách oděšit',
něme uměloke' omzene' nejohledněji' sv' tvorci' vpruhy sám analyticky předsus' equat'
pluj' v povídce Psyche. Tím, že ze Stormovy tvorby snaží se vyčísti a sestrojiti
most celou theorii vzpomínky, líbí se od zpracovateli stejného problému; ne však
Zu zmeckonstatování, že Stormova produkce byla podstatně vzpomínkou. Průběh
věty' takové, vnučující se ostatně samo sebou, bylo totiž a jest vždy znovu vyslo-
aické vorání od Stormových badatelů, at německých či francouzských; v různých
podn uých modifikacích vedla se se u něme v různých pojednáních o básnickosti.
je v Tmejněji kánu tři berlínské učence, se' dlece tři vědeckých generací; z nichž
bylo dění každý' svým způsobem pronulství o problému Stormova vzpomínání:
tabi Erich Schmidt ve svých Charakteristiken, jejichž prve' vydání' vyšlo ještě
ilue za života básnickova a jez' map' obla' rčen' ceum proto, že autor mohl čer-
soř patř nejednu sekat se svého osobního vzhledu s poctou;
ořta R. M. Meyer ve značné své literatuře J. stol. věnuje Stormovi značnou
analýzu, ve které klade zola' rčen' díraz na malý rozsah a hlubokou intenzitu

literatury.

= 11916

PROBLEMY

19/cn/32

literatury

= 1194

VII. 13. ledna 1910.

94

Můj pokus o slavnou vztahu mezi fausse reconnaissance a vírou ve věčný
 život, po případě stěhování duší, vyžaduje dvou dodatků: první, bibliografický, s
 celou literaturou a; po r. 1898 a velký počet případů ualbyneto, spolu s výsledky fran-
 couzské ankety, v monografii: P. Bernard Leroy, L'illusion de la fausse reconnaissance,
 Paris, Alcan 1898. K uvojitelné práci jsem našel znamenitého psychologa G. Heymans,
 se dvěma příspěvky v Stuhausově Zeitschrift für Psychologie. Druhou příčinou zá-
 bývá se vyvaroval nedorozumění s vaší strany. Netroufám si tvrdit kausální vztah,
 že proto že určitá osoba trpívá slasou deja' vuem, proto snad věří v anamnézi či metem-
 psychos, netvrdím také, že pokazuje, kde se stáková vírou setkáváme, ať už u
 předcházející fausse reconnaissance: Můjž chtěl jsem jen, na několika příkladech, jak
 kloukáte tak literárních, a jít na citátu z Oblomova, na theorii nepřekroč a na
 výrocích novoplatonických myšlel jako Novalis nebo Wokawicz, ukázat, že jakási
 souvislost tu jest mezi autorovou metafyzikou a jeho psychologií; že často v ústí při-
 pínaví domněnku o stěhování duší a p. jsou k této víře jaksi připraveni; že
 předurčení roje sklonem k oním zvláštním klauzím paměti, které jsou uamlouvaný,
 že něco doba nového už jím je známé z minulosti. Dodávám také na základě výpisu
 Rhyssdauid o buddhismu (Reclame 394, p. 107 popu., cf. Weininger, Geschl. & Charakter 184),
 že v anglické literatuře psychologické, ve're, podobný názor o vysvětlení víry stěhování
 duší už byl přednesen, ať prozřelím nemohu dát bližší citát.
Anagnorise.
 K fausse reconnaissance dostati jsem se oklikou přes Storma, jejíž jsem popírali
 za bypus zcela opačný než jsem, jenž klouká se k falešným vzpomínkám, totiž že
 doklad bárnika a zvláštní věmorki a konservativně ukovávojícího vzpomínky prací.
 Dovolte, abych i pro dnešek zůstal ve' methode věren a bych zase od onoho prototypu

Kde valkyrii tragickými situacemi světová loutka, je u nás, jak se zdá, mezi
 dvěma ženami, od nichž oba je utvořena, vyvíjí se germanická bojovná přeměna ona, jež
 moderní postavení musí být, že na prvním svém miláku zapomněl. Toto zapomenutí se ukazuje jako
 páched smrti, když s tímto gestem: podlé se mu kousal na prsou, jak má za stěnek,
 že jeho část jeho umělého života vyvíjí se jako mysl. To je situace Sigurda či Sigfrida
 mezi valkyrii Brynhildou a přeměnou Gudrunou či Kriemhildou, jednu s kousky kůže baje
 o Nibelungích. Nikoli ovšem středověké německé písně o Nibelunge Mot: tam Sigfrid je zabit
 a vrtulí hrdina ozářený pouze glorií svého božského dědečka a své uadličky síly, nikoli však
 obě podvodu a zapomněl miláka. Také k tomu, že v této mezi německou Kriemhildou dala jíť
 ke bližšímu protějšku snad léda v některých + mesomorfních narážkách, jakož v ¹⁰ Nibelungské
 je zde už zastavení pokud se Brunhildy kříže pokud se kříže zlatá Nibelungie. Hlavní hrdinkou
 přímé je Sigurda odova, Kriemhild. Kde je Brunhilda v druhé polovině niplně uskupeno pozadí,
 přisvědčuje se celý děj na povahu Kriemhildy. Moderní zpracovatelé poví, již pokračují v německé
 poví tradici, povídalový též Kriemhildu hlavní postavou: tak n. p. Friedrich Heibel ve své Trilogii.
 Děje rozvíjí postavu Brunhildiny magičtí touha podléva okolo bezpečnou zámlku proto, že ba s ní
 moderníval podléva severské: tak Fouqué, Geibel, Wagner, tak zčásti Ibsen ve Dyrnaut Oerulfport,
 Tak někteří z doba moderních t. j. v. neklasických Němců.
 Z malých a velkých povídek vrostla tragika Sigurda a Brunhildy. Nebot organicky, zda se,
 byla přirozená postava o dvojnásobu jeho zamilování, a zvláště zapomenutí na prvním manželství
 si Ibsen jeví se přirozenou částí rozkladu a uhadit jej - podlé se 2 13. stol. - a u nás dle
 německého se skutečně jeví se předpokládáním základem přirozeného myšlení. Nordická tradice
 zachovala se, uhladit k přeměně podruží, v t. j. písních Eddy, jež je vzhledem k
 Codex regius - vykazují velkou měrou. Udalo se, jež se vypravovaly v nedochované části - a pon
 To nejvíce udalo se kříže se Sigurdem a Brunhildou, jsou nám však dostupny v své pravé
 tradici, jež křepala z trůlu pro nás strážných písní, kříže v t. j. Volsungasagi. Její fabule

literatury.

= 119 le

40 50.

Otokar Fischer

19/1/1

F i s c h
Sm-sl česl
Přepřcová
Rkp., 5 l.

F i s c h e r , Otokar
/Řeč nad hrobem strýčka Karla./
Strojopis, 1 l., fo.

Postává se mi, drahý strýčku Karle, smutné povinnosti, abych se s to-
bou rozloučil jménem příbuzných, kteří v Tobě měli obraz muže radostně kráče-
jícího se svou prací, a chutí se vrhajícího do života, podnikavě a neuváženě
se sebe beroucího úkoly nové a nové. ^{zabavil} ~~zabavil~~ pilného díla a přese
vzájemnosti bojící se s rozptýlením, život jako něco opojně krásného, jeho ani
douchnut se nelze, svět jako souhrn malých lidí a jako podnět k odvážným kon-
činám, hluboká vážnost tedy ve věcech rodinných i v střídavém pohledu a sprá-
vedlivém hodnocení - k tomu však a nad tím vždycky pohotovost smíchu, odvaha
lehounkých slov, hra a ^{vtah} ~~vtah~~: takto dovedl spojovati, milence tohoto světa,
užitečné se sladkým, tak jsi nás mladě zahanboval křepkým krokem svého uro-
stlého těla, neustále nově prováděnými záměry a, v nejlepších svých dnech,
humivým svým veselím. Ale bylo ještě cos, čím jsi se, drahý strýčku, stával
tržkem příbuzenských vztahů a co nyní s Tebou klesá do hrobu. Ty, jen v sou-
rozencích i v synovi ~~vážíš~~ ^{vážíš} věrně pokračovatele své tradice, odcházíš jako
poslední přeživší ze svého ^{úřadu} ~~úřadu~~ dědečka Karla Krásy, odcházíš po něm a po své
vzácné ženě jako třetí z těch, kdo nás, kdo naše dětství a naši píseň spor-
ovali s onou úrodnou rovinou na Kolínsku, s onou Radicí, která se nám stala
symbolickou připomínkou našich mladých let. Byl jsi rolník a lnul jsi k své

19/1/2

F i s c h e r , Otokar

Zu den ~~čechishh~~-deutschen Beziehungen auf litera-
rischem ~~mm~~ Gebiete, /psáno v červenci 1914. Neuverej-
něno./

Rkp., 15 ll., 8.

Skolarischer: [Präno v. im. 1914 bis
Dr. S. S. S. N. N. N.]

Zu den tschechisch-deutschen Literaturbeziehungen
auf literarischen Gebieten.

Es gibt Ähnlichkeiten und Unterschiede in der Entwicklung un-
serer nationalen Kultur, da es uns völlig erscheint, uns völlig neu
zu orientieren und, auf die Gefahr eines Bruchs mit der Vergangenheit
hin, die Daseinsberechtigung unseres Volkes aus dieser oder jener ^{seiner} speku-
lativen Idee abzuleiten. Aber sobald der reale Tatsachenstrom wiederkehrt,
kommt auch der ^{Geist} Lebens unserer Geschichte über uns und die Verbind-
ung zwischen Jetzt und Einst ist wiederhergestellt: dann erscheinen
uns die Geschichte Böhmens mit ihren Passionen und Aufersteh-
ungen, mit ihren Pyrrhussiegen und stählenden Niederlagen als
wildbelegte Episoden eines Kampfes, der jahrhundertlang zwischen Ger-
manen- und Slaven hin und herwohlt, dann erblicken wir in
unserem heutigen ^{Wagen und} Wirren, das wechselnde Waffenglück eines gefährlich-

erwünschte Stelle des Text mit einem unedigen Figuren in Th. 2
ausgedrückt ergibt sich aus dem Vorhergehenden nicht der Eindruck,
daß das Denkmal, das mit dem über die Natur an den
Licht nicht, jedoch eine der wichtigsten Vorarbeiten enthält,
auf denen eine die Natur des Lebensstands gegründet wird;
wir müssen uns, daß wir, ohne ^{den} jemals, unter die Schwere der
deutschen Sprache zu sein, von unseren politischen Gegnern,
denen wir in mancher Hinsicht voranzugehen waren, viel und
oft zu lernen hatten, wir sehen unsere Bestrebungen in dem
deutschen system Kontakt mit dem deutschen Geisteshalten, zumal
mit dem deutschen Schrifttum. ^{Unsere} Literatur hat wohl alle
denkbaren Schattierungen in der für uns ^{so} wichtigen Verhältnis zur
deutschen Kunst ^{einander} ^{einander} Schwanlungen zwischen
klassischer Form und herüber über, zwischen engstirnigen Jene-
ren und unedigen Bewandlung durchgeführt, um sich heute,

wie wir wohl sagen dürfen, in sich gepflegt, mit Ruhe und 3
 Selbstbewusstsein in eine planvollere ~~und~~ ~~disziplinierte~~ Beziehung
 zum deutschen Geiste treten zu können. Es ist ein eigenartiges
 Schauspiel zu beobachten, wie der czechische Geist, dessen Literatur
 in den niederen Schichten (Operette, Unterhaltungsliteratur usw.)
 leider allzustark ~~ist~~ durchsetzt ist ~~von~~ ^{mit} Einflüssen deutscher Durch-
 schnittsware, in seinen wachen und höheren Organen sich der ver-
 antwortungsvollen Aufgaben bewusst bleibt, die ihm durch jede Be-
 rührung mit deutscher Kunst entstehen. Wird als eines der Haupt-
 verdienste unseres grossen Dichters ^{Publischy} gerühmt, dass er (un-
 geachtet seiner Faustüberetzung) das Interesse unserer ^{Poesie} ~~Literatur~~
 auf die romanischen Lande hingelenkt hat; hat es der Realismus
 der neunziger Jahre verstanden, die Grösse der russischen Literatur,
 (uns vor Augen zu führen) zu der ja der czechische Volksgeist begreif-
 licherweise am stärksten tendiert, ^{Zeit} so macht sich in den letzten Jahren
 ein gewisser Rückschlag bemerkbar, der, dem deutschen ^{Literatur} ~~Literatur~~ ^{Zeit} ~~Literatur~~ ^{Zeit}

5
Deutschland und des heutigen Nationalstaates, an das Eindringen
des marxistischen Ideen in den reichs-reichen Demokratie, an ²⁰⁰⁴ ~~versteht~~ Diskussionen
neu über Kant und Wundt und Colwald, an die philologische Akademie
unserer Literaturwissenschaft, an die den deutschen Bestrebungen aus-
sage Bühnenreform, an die indische Auffassung der Deutschen Opern-
^{und Fortbildung}
erneuerung ~~erneuung~~ ^{Formen} ~~Formen~~ einige wenige Belege anzuführen, wie deutsche Vorbilder
modifiziert und assimiliert worden, und von Zeit zu Zeit leidenschaftlichen
Protesten zu begegnen, die auf ein stärkeres Hervorkehren der nationalen
Eigenart oder auf eine engere Anlehnung an slavische und roma-
nische ^{Muster} ~~Erkennungen~~ hinzudeuten. Um auf dem Gebiete moderner Dich-
tung zu bleiben, so will ich, von minder tief greifenden und vorüber-
gehenden Zusammenhängen mit der deutschen Literatur (z.B. mit
der Neoromantik und dem Neuklassizismus) absehen und zwei
Namen nennen, die ~~schon~~ bei uns, wie in Frankreich, ^{vales} ~~gutes~~ Bürger
recht erlangt haben und unsere Dichtern, im Guten und Schlechten,
zu bedeutsamen Stützen geworden sind: die Namen Heine und
Nepfisch. Wir haben sie beide von ihrer gefährlichsten Seite gewürdigt,

wie uns ja mit Recht eine Vorliebe für das Radikale und Zersetzende,
 für ein ~~Spezial~~ mit revolutionären Gedanken nachgeragt wird; wir
 haben oft und oft, in Herms ~~Hand~~, ^{Art} in schmerzlich selbstverlesener
~~Abicht~~ ^{Abicht} gebüßet mit unseren heiligen Gefühlen und Weisheits-
 mungen, ^{gehündelt} dem blutigen Ernst des Daseins ein syrisches Frage-
 zeichen angehängt und uns seit Herms Tagen mit Nachar
 und Dyk an unsere Schmerzen wollüstig geweidet, wir verdanken
 aber dem ~~deutschen~~ romantischen Antiromantiker auch ein tap-
 feres Auskosten der nüchtern und klar angeschauten Wirklichkeit,
 und während es nur wenigen und selten gegeben war, goethescher
 Weisheit und goethischem Formensein nach ^{zu} ~~Streben~~, ^{zu} bekanneten sich
 manche unserer zahlreichen Ironiker und ^{Elegiker} ~~Impressionisten~~ zum
 klugen Intellektualismus des ~~hoffknecht~~ Fragers und Spötters.
 Tiefer noch reicht Nepsches Einfluss, der aus der Entwicklung un-
 sers letzten zwei ^{schicksalhin} ~~Dezennien~~ überhaupt nicht vorzudenken ist;
 der Kunststürzer, der Götzenverächter, der späte Nietzsche ^{hat} ~~ist es~~, der

es unser Literatursystem, der allerdings noch nicht alles auf-
gebaut hat, was der Brausewind ungelassen kam, sodass
die Destillation früher ^{zu} kam als das Gefäß und wir den
Lichtwagner früher kennen lernten als selbst "Frisch" und der
Ring unser Kultur eingefügt war. Der ^{hier} wenig durchgeführte
Dualismus von Machen Geschichtsphilosophie ist wohl mit be-
wusster Vorliebe an die Konstruktionen des Carl Christ ent-
standen, des wandlungsmächtige, von Liebe und Hass durch ^{zuckte} ~~flamme~~
Temperament unser Künstler-Kritikers Falda hat sich an dem
Pektor und den Intelligenzen des Künstler-Philologen emporgewendet,
unser Spätromantiker suchte bei dem Immoralisten eine Bestätig-
ung und Verteidigung ihres Nihilismus, der Traum vom Über-
menschlichen löst in den Visionen des sonst weisheitsfreundlichen Mystikers
Brigina auf Wiederkehr und auch der Mythos von der ewigen
Wiederkehr war für uns nicht unsonst erdunken. Unvergessen
soll jedoch ein weiteres bleiben: Auch für uns hat der Verherrlicher
des realen Lebens das ^{blasse} ~~über~~ Nihilismus bekämpft, ~~wie~~ ~~viel~~

auch für uns hat der ^{von} ~~von~~ ^{von} Empathie für die Slaven ~~wird~~
~~wird~~ ^{Schmidt} ~~von~~ Clement und dem Hammer photographirt: wir sind so
 das Blut ist uns doch von dem Lammgen, der sich hinstreckt
 Sinn nennt, entzogen worden, wir soll haben wir ~~unsere~~ ^{unsere} ~~Leben~~
 unsere Miserefolge dadurch entschuldigen zu müssen geglaubt, das
 vor uns selbst mit weichen Augen und mit Tändelungen ange-
 hören. Nun, der deutsche Geist hat Wind geschaut und Sturm ge-
 coutet und wir dürfen es laut bekennen; das, wir vor hundert
 Jahren ^{zum Teil} deutsche Bewegungen, Herdenale Humanitätsgedanken, das
 rächische Volk zu neuem Leben aufgerichtet haben, ^{so ist} ~~von~~ ^{von} ~~den~~ ^{den} ~~von~~
 Jahrhundertwende der Umwälzung der Welt auch uns zugezogen hat
 "Nerdal hart" ^{so hing Maßgabe bei} ~~und~~ ^{und} ~~in~~ ⁱⁿ ~~der~~ ^{der} ~~Jugend~~ ^{Jugend} mit einem habhaftigen ~~Streb-~~
 nalismus zu erfüllen ~~bestimmung~~.

Etwas von dieser germanischen Härte ^{sollte} ~~wird~~ ^{wird} ~~ich~~ ^{ich} ~~mir~~ ^{mir} ~~auch~~ ^{auch} ~~als~~ ^{als} ~~gute~~
 Schulung und Tucht für die ^{Wärte} ~~Entwicklung~~ ^{Entwicklung} ~~unserer~~ ^{unserer} ~~junger~~ ^{junger} ~~drome-~~
 tischen Kunst ist, die uns heute in ~~Polen~~ ^{Polen} ~~fest~~ ^{fest} ~~in~~ ⁱⁿ ~~der~~ ^{der} ~~Recke~~
 auf dem Herzen liegt. Nicht als ob damit einem ~~Produkten~~

Fischer, Oreste
zu Immanuelmanns Melan

... ist nach ...

des dicken roten dänischen Kopsens das dort geschildert werden
 sollte, und auch um ein Verfahren deutscher Autoren handelt
 es sich nicht, sondern um den Versuch, ob das germanische Drama
 überhaupt nicht, einen Bestandteil eines künftigen, seines
 eigenen Kulturgebets, ^{von Land} seines künftigen Imperiums unter
 die Völkergötter einzuführen, die unter der Last dänischer Ge-
 schichte und unter dem Druck einer Gefühlsgut sich oft ins
 Formlose zu verpflichten drohen. Der hohen Kunst des großen dän-
 ischen Dramas Verfallens bis heute schwer, auf die richtige
 Bühne zu gelangen. Man führt es dem ^{schwierigen} nachschillernden ^{Egane} Drama
 den ^{schöpfen} besten nationaldänischen Zug heraus, von dem ^{es} getragen
 wird, man lässt sich an der ausgeprägten deutschen Exzentrik,
 und bevorzugt Stücke unerschöpflichen Charakters und ^{nicht so} ^{schönen} ^{schönen}
 dramatischen ^{Alten} ^{Hauts}. So geschah es, dass die großen Dramatiker
 aus dem Norden & aus der Mitte des vorigen Jahrhunderts
 auf unseren Bühnen bisher nicht zu Wort gekommen sind:

24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

70
denationen sprechen zu dürfen glaube, und heutigen Tage so
glücklich und so selbstbewusst, auf eine solche ^{denarliche} Auszah-
lung mit einem Stempel auf unser Geschick anzuwenden zu
können; und zwar nicht ^{man} auf den Stempel Contant des Gen-
eralstaats wie der Bankmann hält, sondern auf die Gen-
gesellschaften unserer modernen Leute, vorzüglich der Staat und
der Lyrik, auf die aufwärts-trebende Linie unserer Kultur, die
aus der Ungleichheit und Unerwarteten Stille unserer Widerweck-
lung, aber auch der Verweigerung und den überhanden Fällen, die
Hübel zu vernehmen glaubt, beinahe entfernt hat. Wir Vertrau-
t einzelnen durch manigfache Kämpfe und zuletzt Kinderscheppangerei,
aber zur selbstständlichen Tätigkeit persönlichen Nationalitäten
wissen recht gut, dass wir in viele Punkten Schuldner der alten
Kultur sind und werden bestraft sein, diese Auszahlung voll und ganz,
zurückzahlen, aber ein flüchtiger Gedanke bleibt an den, nach unserem
Stempel gehenden Reichthum unserer Heimat, an das unwiderliche
Märchen, an die Farben der Kavaler; an den Geist unserer Volksged.

In Immermann

und die Mythik der religiösen Spekulation lässt uns über die 14
 Ungerechtigkeit ^{unserer} politischen Gegner, die sich als Väter und
 Führer unserer Kultur aussprechen wollen, zur Tagesordnung übergehen.
^{die Tendenzen}
~~Stücken eingeteilt zwischen~~ des deutschen und des russischen Kultur-
 imperialismus suchen wir ^{(als Volk der Mitte, doch als Gegner, ~~der~~}
^{in der Kultur geschiedlich} ~~Stückweisigkeit~~ durch einen Ausgleich ^{der} ~~unserer~~ westlichen
^{gelesenen} Kultur ~~ausdrücken~~ den wahren Sinn unserer nationalen Existenz
 zu ^{gründen;} ~~erklären~~; und ~~berathigen~~ uns angesichts des ~~nach nicht ab-~~
~~geschlossenen~~ Kapitels über Hebel und die Reichen, in dem eine
 jahrhundertlange Feindseligkeit zum Ausdruck und zum Aus-
^{gekommen ist, berathigen wir uns}
 trag kommt, ~~mit~~ der Erkenntnis einer unüberbrückbaren
 Kluft zwischen dem kleinen Hass eines grossen Dichters
 und eines kleinen Volkes grossen Daseinsgedanken.

Korrektur erbeten an

H. O. Fischer, Prag I, Univ. Bibliothek.

F wird auf S. 14 ~~in~~ ^{erzählt}

F Es geben sich im deutschen Lager auch andere Töne zu hören: So
Wir nehmen ~~mit~~ freudiger Anerkennung wahr, dass im
deutschen Lag eine junge Künstlergeneration ^{emporsteht}, die
gewillt ist mit den engherzigen Vorurteilen ihrer Volksg-
nosse zu brechen, ~~und~~ ^{den} unserer Literatur nicht nur theoret-
tisches und praktisches ^{Interesse} Verständnis sondern auch Liebe und
Verständnis entgegenbringt, ~~und~~ ⁱⁿ ein einträchtiges Zusammen-
arbeiten ^{aufbaut} ja gemeinschaftlichen ~~Arbeiten~~ Ziele aufstellt. Wo
immer man unsere nationalen Sonderinteressen mit
Richtung begegnet, wollen wir gerne als Mitstreber auf
dem Plan erscheinen. ^{Abwärts} Die Perspektiven jenes Kampfes,
der uns von der Geschichte übertragen worden, verließen sich,
miten eingekleidet...